

Monumentnummer*: 531463

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Status rijkmonument
Inschrijving register* 27 september 2013
Kadaster deel/nr 82690/39

Woonplaats* Gemeente* Provincie*
Nieuwersluis Stichtse Vecht Utrecht

Locatiennaam Locatieomschrijving
Nieuwersluis

Kadastrale gemeente*	Sectie*	Kadastraal object*	Appartement aanduiding	Grondperceel
Loenen	D			1229
Loenen	D			1556
Breukelen Sint Pieters	B			832
Breukelen Sint Pieters	B			973
Breukelen-Nijenrode	B			3107
Loenen	D			1644

Omschrijving**

Cluster 19. Schut-, inlaat- en keersluis, De Weersluis.

NIEUWE HOLLANDSE WATERLINIE

Inleiding

SCHUT-, INLAAT- EN KEERSLUIS, DE WEERSLUIS als gecombineerd civiel en militair waterstaatkundig onderdeel van de inundatiewerken van de Nieuwe Hollandse Waterlinie. Het verdedigingssysteem van de Nieuwe Hollandse Waterlinie was in de eerste plaats gebaseerd op het gecontroleerd onder water zetten van (grote) terreinoppervlakken. Gecontroleerde inundatie vergde een ingenieus systeem van waterwerken, zoals sluizen, stuwen en kanalen, waarmee het noodzakelijke peil snel en binnen nauwe grenzen gesteld en gehandhaafd kon worden. Er werden vele verschillende typen sluizen toegepast, afhankelijk van de plaats waar ze in het

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

systeem functioneerden. Soms werden reeds bestaande scheepvaart-, uitwaterings- of keersluizen gebruikt, maar ook zijn er vele nieuwe gebouwd of bestaande (sterk) aangepast. Schutsluizen maken scheepvaartverkeer mogelijk tussen twee verschillende waterwegen van ongelijk waterpeil, in dit geval tussen de Vecht en de Weersloot, een vaarweg richting Loosdrecht. De reeds bestaande schutsluis, bekend als Weersluis, is in 1897 in beperkte mate aangepast voor gebruik binnen de Nieuwe Hollandse Waterlinie. De sluis is in 1999 gerestaureerd en is in gebruik voor de kleine recreatievaart; hierbij zijn aanpassingen gedaan ten behoeve van zelfbediening van de sluisdeuren, onder meer in de vorm van moderne ijzeren balustrades op de deuren.

Omschrijving

SCHUT-, INLAAT- EN KEERSLUIS, DE WEERSLUIS, die een verbinding vormt tussen de rivier de Vecht en de Weersloot - één van de vaarwegen en afwateringen voor de ten oosten van de Vecht gelegen veengebieden bij Tienhoven. De als Weersluis bekende schutsluis dateert in oorsprong mogelijk uit het begin van de 17de eeuw (1609?), maar is in het kader van het gebruik binnen de Nieuwe Hollandse Waterlinie in 1897 aangepast. Hierbij zijn in beide hoofden onder meer (extra) schotbalkspinningen geplaatst die na een eventuele inlaat van water en plaatsing van schotbalken als kering van inundatiewater konden dienen. Tussen de spinningen in het noordwestelijke hoofd bevindt zich een vervaagde steen waarop het jaartal 1887 leesbaar is; kennelijk is de sluis toen ook onderhanden genomen. Het bakstenen sluisje kent een iets lensvormige kom en is aan de Vechtzijde integraal verbonden met een ongeveer 1,80 m hoge, eveneens bakstenen brug met schuin aflopende vleugelmuren, die onderdeel is van het Zandpad en die overgaat in het westelijke sluishoofd. Ook het oostelijk sluishoofd ligt iets verhoogd. De ongeveer 3.50 m wijde en omstreeks 15 m lange sluis is uitgerust met twee stel houten puntdeuren die geopend kunnen worden richting Vecht.

De SCHUT-, INLAAT- EN KEERSLUIS, DE WEERSLUIS, is van algemeen belang vanwege:

* Cultuurhistorische waarden als onderdeel van de Nieuwe Hollandse Waterlinie zoals deze is ontworpen door C.R.T. Kraijenhoff en in eerste aanleg vanaf 1815 door hem, Jan Blanken en majoor-ingenieur Willem Offerhaus is gerealiseerd en daarna door anderen gedurende ongeveer 125 jaar is versterkt en verbeterd.

* Architectuurhistorische waarden, in het bijzonder als uiting van gecombineerd militair-strategische en civiele bouwkunde, die gebaseerd is op het systeem van inundatie en accesverdediging (19de eeuw),

Het betreft hier een mogelijk uit de 17de eeuw daterende en in 1897 voor gebruik binnen de Nieuwe Hollandse Waterlinie aangepaste en hierdoor aan de militair-strategische bouwkunde gerelateerde uiting van historische waterbouwkunde, namelijk een civiele sluis met een militaire nevenfunctie ten dienste van inundatie.

* Ensemblewaarde en situationele waarden als onderdeel van de Nieuwe Hollandse Waterlinie in het algemeen en vanwege de functionele en fysieke samenhang met de overige onderdelen van het complex.

* Het onderdeel is representatief omdat het de toepassing van (reeds bestaande) sluiswerken in het functioneren van de Nieuwe Hollandse Waterlinie onderstreept en illustreert.

* Het onderdeel is tamelijk gaaf bewaard omdat hoofdvorm, bouwkundige detaillering en verschillende onderdelen herkenbaar en functioneel zijn gebleven.

Hoofdcategorie

Subcategorie

Functie

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Verdedigingswerken en militaire gebouwen

Fort, vesting en -onderdelen